

VALSTYBINĖ VARTOTOJŲ TEISIŲ APSAUGOS TARNYBA
VALSTYBINĖS VARTOTOJŲ TEISIŲ APSAUGOS TARNYBOS KOMISIJA
NUTARIMAS
DĖL MB „SPORTO PROJEKTAI“ SPORTO KLUBO „SHAPE GYM“
TAISYKLIŲ / PASLAUGŲ TEIKIMO SUTARTIES SĄLYGŲ

2020 m. lapkričio 18 d. Nr. 10E-2629
Vilnius

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija (toliau – Komisija), susidedanti iš Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos direktorės Neringos Ulbaitės (Komisijos pirmininkė), Nuotolinės prekybos skyriaus vedėjos Aidos Gasiūnaitės–Stavginskienės ir Teisės skyriaus vedėjos Audronės Kaušylienės, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo (toliau – Vartotojų teisių apsaugos įstatymas) 12 straipsnio 1 dalies 6 punktu bei įgyvendindama nesąžiningų sąlygų taikymo kontrolę, išnagrinėjo MB „Sporto projektai“ (toliau – paslaugų teikėjas) Sporto klubo „Shape Gym“ taisyklių / paslaugų teikimo sutarties (toliau – Sutartis) sąlygas nesąžiningų sąlygų taikymo požiūriu.

Komisija n u s t a t o:

1. Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba kartu su vartotojo (*duomenys neskelbiami*) prašymu gavo Sutarties kopiją.
2. Komisija pagal kompetenciją pasisako dėl paslaugų teikėjo Sutarties nesąžiningų sąlygų taikymo.

Komisija k o n s t a t u o j a:

1. Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – Civilinis kodeksas) 6.228¹ straipsnyje nurodyta, jog vartojimo sutartimi verslininkas įsipareigoja perduoti vartotojui (fiziniam asmeniui, veikiančiam su savo verslu, prekyba, amatu ar profesija nesusijusiais tikslais) prekes nuosavybės teise arba suteikti paslaugas vartotojui, o vartotojas įsipareigoja priimti prekes ar paslaugas ir sumokėti jų kainą. Civilinio kodekso 6.716 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta, kad paslaugų sutartimi viena šalis (paslaugų teikėjas) įsipareigoja pagal kitos šalies (kliento) užsakymą suteikti klientui tam tikras nematerialaus pobūdžio (intelektines) ar kitokias paslaugas, nesusijusias su materialaus objekto sukūrimu (atlikti tam tikrus veiksmus arba vykdyti tam tikrą veiklą), o klientas įsipareigoja už suteiktas paslaugas sumokėti. To paties straipsnio 4 dalyje įtvirtinta, kad vartojimo paslaugų sutarčiai taikomos Civilinio kodekso normos, reglamentuojančios vartojimo sutartis. Pažymėtina, kad vartotojui su Paslaugų teikėju sudarius Sutartį, tarp šalių susiklosto vartojimo teisiniai santykiai. Atsižvelgiant į aukščiau išdėstytas nuostatas, Sutartis yra vartojimo sutartis, kuriai, be bendrųjų atlygintinas paslaugas reglamentuojančių nuostatų, taikomos ir specialiosios, vartojimo sutartis reglamentuojančios, Civilinio kodekso normos.

2. Pagal Civilinio kodekso 6.185 straipsnio 1 dalį standartinėmis laikomos sąlygos, kurias bendram nevienkartiniam naudojimui iš anksto parengia viena šalis nederindama jų su kita šalimi ir kurios be derybų su kita šalimi taikomos sudaromose sutartyse.

3. Civilinio kodekso 6.228⁴ straipsnyje numatyta, kad nesąžiningomis laikomos vartojimo sutarčių sąlygos, kurios šalių nebuvo individualiai aptartos ir kuriomis dėl sąžiningumo reikalavimo pažeidimo iš esmės pažeidžiama šalių teisių ir pareigų pusiausvyra vartotojo nenaudai, taip pat

minėtame teisės akte pateikiamas pavyzdinis sąrašas standartinių sutarties sąlygų, kurios yra preziumuojamos kaip nesąžiningos vartotojams.

4. Sutarties 2.1.4 punkte įtvirtinta kliento teisė „*atsisakyti Paslaugų / nutraukti Sutartį ne vėliau kaip prieš 30 (trisdešimt) kalendorinių dienų raštiškai apie tai informuojant Paslaugų teikėją*“.

Minėtame Sutarties punkte įtvirtinta kliento teisė nutraukti Sutartį, tačiau klientas įpareigojamas informuoti apie tai paslaugų teikėją raštu ne mažiau kaip prieš 30 kalendorinių dienų. Atkreiptinas dėmesys, kad remiantis minėto Sutarties punkto formuluote, vartotojas, nepriklausomai nuo to, kokios trukmės abonementą yra įsigijęs, privalo visais atvejais prieš 30 kalendorinių dienų informuoti paslaugų teikėją apie ketinimą nutraukti Sutartį.

Atkreiptinas dėmesys, kad vartotojo teisė nutraukti sutartį yra absoliuti, ji negali būti siejama su tam tikrų aplinkybių nustatymu (paslaugos teikėjo veiksmais, teisiniu ar ekonominiu kliento pasirinkimo nutraukti sutartį pagrįstumu ir pan.). Vartotojo teisė bet kuriuo momentu atsisakyti teikiamų paslaugų aiškintina tuo, kad paslaugos gali būti teikiamos tik esant vartotojo sutikimui.

Civilinio kodekso 6.721 straipsnio 1 dalyje įtvirtinama vartotojo teisė vienašališkai nutraukti paslaugų sutartį. Taigi kliento (vartotojo) teisė sutarties vykdymo metu ir nesant paslaugų teikėjo kaltės vienašališkai nutraukti sutartį pripažįstama pagal įstatymą, ši teisė gali būti siejama su kliento interesų pasikeitimu po paslaugų sutarties sudarymo, kai klientui neišlieka intereso tęsti sutartį ir gauti paslaugas, tuo remdamasis jis pagrįstai turi teisę pasitraukti iš sutarties. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo išaiškinta, kad ši norma patvirtina kliento interesų prioriteto principą ir vertinama kaip tam tikra sutarčių laisvės principo išraiška paslaugų teikimo teisiniuose santykiuose: paslauga negali būti teikiama per prievartą, prieš asmens valią. Vertinant tai, kuriai paslaugų sutarties kliento vienašališko nutraukimo teisei – įstatyme ar sutartyje nustatytai – turėtų būti teikiamas prioritetas, pažymėtina, kad Civilinio kodekso 6.721 straipsnio 1 dalies turinys neteikia pagrindo išvadoms, jog šioje normoje sutarties nutraukimo tvarka yra išdėstyta išsamiai ir išbaigta bei kad turi būti taikoma tik ši įstatymo norma. Ja sutarties šalys nesuvaržytos sutartyje nusistatyti išsamią kliento teisės vienašališkai nutraukti sutartį tvarką, nustatant papildomas nutraukimo tvarkos taisykles, atitinkančias protingumo principą, nepagrįstai neapsunkinančias kliento (paslaugų gavėjo) teises. Taigi, sutartyje įtvirtinant sutarties nutraukimo taisykles, tarp jų ir įspėjimo apie sutarties nutraukimą terminą, turi būti paisoma protingumo principo bei atsižvelgiama į tai, ar nustatytomis taisyklėmis nėra nepagrįstai apsunkinamos vartotojo teisės. Taigi, terminas vartotojo įspėjimui apie ketinimą nutraukti Sutartį pateikti turėtų būti protingas ir pagrįstas.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta Sutarties 2.1.4 punkto sąlyga, įpareigojanti vartotoją apie ketinimą nutraukti Sutartį informuoti paslaugų teikėją prieš ne mažiau kaip 30 kalendorinių dienų, nepriklausomai nuo įsigyto abonemento galiojimo termino, iš esmės pažeidžia sutarties šalių teisių ir pareigų pusiausvyrą vartotojo nenaudai bei vartotojo teises ir interesus.

5. Sutarties 2.4.1 punkte numatyta, kad sporto klubas turi teisę „*Vienašališkai pakeisti Paslaugų įkainius (apie tai informuodamas Klientą viešai, informaciją pateikiant Sporto klubo patalpose arba pateikdamas informaciją sporto klubo internetinėje svetainėje www.shapegym.lt.)*“.

Sutarties 2.4.1 punktas įtvirtina paslaugų teikėjo teisę vienašališkai keisti paslaugų įkainius, informuojant apie tai vartotoją viešai, informaciją pateikiant sporto klubo patalpose arba sporto klubo interneto svetainėje. Tačiau, atkreiptinas dėmesys į tai, kad Sutartyje nėra detalizuojama, kokiems pagrindams esant bendrovė turi teisę vienašališkai keisti paslaugų įkainius, taip pat nėra nurodoma, prieš kiek laiko apie pakeitimus bendrovė informuos vartotoją bei nesuteikiama vartotojui teisė nesutikti su pakeitimais, pavyzdžiui, kai jie iš esmės blogina jo padėtį. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, pažymėtina, kad vadovaujantis Civilinio kodekso 6.720 straipsniu, paslaugų kaina nustatoma šalių susitarimu ir po sutarties sudarymo gali būti keičiama tik sutartyje nustatyta tvarka ir atvejais, esant pakankam sutartyje numatytam pagrindui. Vadovaujantis to paties straipsnio nuostatomis, vartotojas privalo apmokėti padidėjusią paslaugų kainą tik tuo atveju, jeigu paslaugų teikėjas įrodo, kad kainą padidinti buvo neišvengiama norint tinkamai įvykdyti sutartį ir kad tai negalėjo būti numatyta sutarties sudarymo momentu.

Pažymėtina, kad prieš sutarties sudarymą (prieš pradėdant teikti paslaugas) pateikiama informacija, sutarties sąlygos, turi esminę svarbą vartotojui apsisprendžiant sudaryti sutartį su

paslaugų teikėju, ar ne. Be kita ko, vartotojas sudarydamas sutartį (pradėdamas naudotis paslaugomis) su sporto klubu, tikisi, jog paslaugos bus teikiamos pagal sąlygas, galiojusias sutarties sudarymo metu. Tokiu būdu, nenumatant pagrindų, kuriems esant bendrovė be išankstinio įspėjimo gali pakeisti paslaugų įkainius, pažeidžiamos vartotojo teisės ir interesai.

Vertinant minimą Sutarties punktą nesąžiningų sąlygų taikymo požiūriu, atkreiptinas dėmesys, kad vadovaujantis civilinių santykių subjektų teisinio apibrėžtumo ir teisėtų lūkesčių principais, paslaugos teikėjas privalo užtikrinti ne tik sutarties sąlygų teisinį apibrėžtumą ir jų suderinamumą, bet ir tinkamą vartotojo informavimą apie paslaugų teikimo pakeitimus, įskaitant paslaugų įkainius.

Be to, minimoje Sutarties nuostatuose nurodoma, kad apie pakeitimus vartotojas informuojamas sporto klubo patalpose arba interneto svetainėje adresu www.shapegym.lt. Pažymėtina, kad tokiu būdu vartotojas įpareigojamas nuolatos sekti informaciją, pateikiamą bendrovės patalpose arba interneto tinklalapyje, o toks įpareigojimas nepagrįstai apsunkina vartotojo, kaip silpnesnės sutarties šalies, padėtį.

Atsižvelgiant į tai, Sutarties 2.4.1 punkto nuostatos, numatančios MB „Sporto projektai“ teisę vienašališkai keisti paslaugų įkainius, nedetalizuojant pagrindų, kuriems esant bendrovė turės teisę vienašališkai keisti paslaugų įkainius, taip pat nenurodant, prieš kiek laiko apie pakeitimus bendrovė informuos vartotoją bei nesuteikiant vartotojui teisės nesutikti su pakeitimais, pažeidžia vartotojo teises ir interesus bei šalių teisių ir pareigų pusiausvyrą.

6. Sutarties 2.4.2 punkte įtvirtinta, kad „*Sporto klubas turi teisę atsisakyti teikti savo paslaugas Klubo nariams, nesilaikantiems Sutarties, ir tokių Klubo nario neįleisti į Sporto klubą*“.

Sutarties 5.2.1 punkte įtvirtinta, kad paslaugų teikėjas turi teisę neteisimine tvarka vienašališkai ir be išankstinio įspėjimo laikinai sustabdyti ir / ar apriboti ir / ar nutraukti klientui paslaugų teikimą žemiau išvardintais atvejais, kuriuos šalys, pasirašydamos Sutartį, pripažįsta svarbiais ir esminiais „*Klientas vėluoja atsiskaityti už Paslaugas*“.

Sutarties 5.2.2 punkte įtvirtinta, kad paslaugų teikėjas turi teisę neteisimine tvarka vienašališkai ir be išankstinio įspėjimo laikinai sustabdyti ir / ar apriboti ir / ar nutraukti klientui paslaugų teikimą žemiau išvardintais atvejais, kuriuos šalys, pasirašydamos Sutartį, pripažįsta svarbiais ir esminiais „*Klientas pažeidžia Taisyklių reikalavimus <...>*“.

Sutarties 5.4.1 punkte įtvirtinta, kad paslaugų teikėjas turi teisę neteisimine tvarka vienašališkai nutraukti Sutartį apie nutraukimą raštu ar el. paštu įspėdamas klientą ne vėliau kaip prieš **30 (trisdešimt)** dienų esant žemiau nurodytiems pagrindams, kuriuos šalys, pasirašydamos Sutartį, pripažįsta svarbiais ir esminiais: „*Klientas vėluoja atsiskaityti už Paslaugas ar vėluoja atlyginti Paslaugų teikėjui padarytą žalą ilgiau kaip 10 (dešimt) dienų*“.

Sutarties 5.4.3 punkte įtvirtinta, kad paslaugų teikėjas turi teisę neteisimine tvarka vienašališkai nutraukti Sutartį apie nutraukimą raštu ar el. paštu įspėdamas klientą ne vėliau kaip prieš **30 (trisdešimt)** dienų esant žemiau nurodytiems pagrindams, kuriuos šalys, pasirašydamos Sutartį, pripažįsta svarbiais ir esminiais: „*Klientas nevykdo kitų esminių Sutarties, įskaitant Taisykles, sąlygų*“.

Sutarties 2.4.2 punkte įtvirtinta paslaugų teikėjo teisė neteikti paslaugų ir neįleisti į sporto klubą asmenų, kurie nesilaiko bet kokių Sutarties nuostatų. Kituose minėtuose Sutarties punktuose numatyti atvejai, kurie pripažįstami svarbiais ir esminiais ir kuriems esant paslaugų teikėjas įgis teisę vienašališkai, nesikreipiant į teismą ir neįspėjus vartotojo, nutraukti Sutartį.

Civilinio kodekso 6.217 straipsnio 1 dalis nustato, kad šalis gali nutraukti sutartį, jei kita šalis sutarties neįvykdo ar netinkamai įvykdo ir tai yra esminis sutarties pažeidimas. Minėto straipsnio 4 dalis nustato, kad kitais pagrindais nutraukti sutartį galima tik teismo tvarka pagal suinteresuotos šalies ieškinį, o to paties straipsnio 5 dalyje nurodyta, jog vienašališkai sutartis gali būti nutraukta joje numatytais pagrindais. Taigi, Sutartis vienašališkai gali būti nutraukta esant ne bet kokiems, o tik esminiams, sutarties pažeidimams. Atkreiptinas dėmesys, kad esminio sutarties pažeidimo nustatymas yra fakto klausimas ir kiekvienu atveju gali būti nuginčijamas. Siekiant įvertinti, ar sutartis yra pažeista iš esmės, nepakanka nustatyti jos pažeidimo faktą, reikia įvertinti ir daugelį kitų veiksnių bei atsižvelgti į Civilinio kodekso 6.217 straipsnio 2 dalyje nurodytas aplinkybes. Civilinio

kodekso 6.217 straipsnio 2 dalyje numatyta, jog nustatant, ar sutarties pažeidimas yra esminis, ar ne, turi būti atsižvelgiama į tai: 1) ar nukentėjusi šalis iš esmės negauna to, ko tikėjosi iš sutarties, išskyrus atvejus, kai kita šalis nenumatė ir negalėjo protingai numatyti tokio rezultato; 2) ar pagal sutarties esmę griežtas prievolės sąlygų laikymasis turi esminės reikšmės; 3) ar prievolė neįvykdyta tyčia ar dėl didelio neatsargumo; 4) ar neįvykdymas duoda pagrindą nukentėjusiai šaliai nesitikėti, kad sutartis bus įvykdyta ateityje; 5) ar sutarties neįvykdžiusi šalis, kuri rengėsi įvykdyti ar vykdė sutartį, patirtų labai didelių nuostolių, jeigu sutartis būtų nutraukta. Pažymėtina, jog šalys tarpusavio susitarimu turi teisę susitarti, koks Sutarties sąlygų pažeidimas yra laikomas esminiu ir kada Paslaugų teikėjas dėl esminio sutarties pažeidimo įgyja teisę vienašališkai nutraukti sutartį, tačiau toks susitarimas neturi prieštarauti teisingumo, sąžiningumo ar protingumo principams.

Atsižvelgiant į tai bei įvertinus Sutarties 2.4.2 ir 5.2.2 („*Klientas pažeidžia Taisyklių reikalavimus* <...>“) punktų formuluotes, pastebėtina, kad Paslaugų teikėjas suteikia sau teisę nutraukti Sutartį, jeigu vartotojas pažeidžia bet kurį Sutarties reikalavimą. Pažymėtina, kad ne visi Sutarties reikalavimai galėtų būti pripažįstami esminiais. Taigi, remdamasis minėtais Sutarties punktais, paslaugų teikėjas įgyja teisę nutraukti su vartotoju sudarytą Sutartį net ir tuo atveju, kai vartotojas pažeidžia neesmines Sutarties sąlygas. Be to, prieš Sutarties nutraukimą, paslaugų teikėjas turėtų papildomai informuoti vartotoją apie Sutarties esminius pažeidimus, suteikiant vartotojui galimybę per protingą terminą pašalinti šiuos pažeidimus, ir tik vartotojui jų nepašalinus, galėtų nutraukti tarp šalių sudarytą Sutartį (pavyzdžiui, Sutarties 5.2.1, 5.4.1 ir 5.4.3 punktuose numatytais atvejais).

Pažymėtina ir tai, kad tam tikri 5.2 ir 5.4 punktuose minimi pažeidimai yra analogiški (5.2.1 ir 5.4.1 punktai, 5.2.2 ir 5.4.2 punktai), tačiau 5.2 punkte paslaugų teikėjas turi teisę nutraukti Sutartį neįspėjęs vartotojo, tuo tarpu 5.4 punkte minimais atvejais – įspėjęs prieš 30 dienų, todėl nėra aišku, kuriuo iš minėtų punktų vadovausis paslaugų teikėjas, nutraukdamas su vartotoju Sutartį konkrečiu atveju. Pažymėtina, kad Sutarties 5.4 punkte nurodyta tvarka yra palankesnė vartotojui, o 5.2 punkte – paslaugų teikėjui, todėl paslaugų teikėjas gali piktnaudžiauti savo padėtimi ir Sutartį visada nutraukti neįspėjęs vartotojo, t. y. Sutarties 5.2 punkto pagrindu.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta aukščiau, Sutarties 2.4.2, 5.2.1, 5.2.2, 5.4.1 ir 5.4.3 punktais iš esmės pažeidžiama Sutarties šalių teisių ir pareigų pusiausvyra bei vartotojo teisės ir ekonominiai interesai.

7. Sutarties 2.6 punkte įtvirtinta, kad „<...> *Palikti ir surasti Klubo nario daiktai Sporto klube saugomi 30 dienų*“.

Minimas Sutarties punktas įtvirtina, kad sporto klube palikti vartotojo daiktai saugomi 30 dienų, tačiau, atkreiptinas dėmesys į tai, kad Sutartyje nėra nurodoma, kaip vartotojas bus informuojamas apie rastus jo paliktus daiktus, nėra aišku, kaip vartotojui taps žinoma, kad yra pradėtas skaičiuoti 30 dienų terminas daiktams atsiimti. Taip pat, atkreiptinas dėmesys į tai, kad Sutartyje nėra paaiškinama, kas bus su paliktais daiktai, praėjus nustatytam, t. y. 30 dienų, saugojimo terminui. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad vadovaujantis civilinių santykių subjektų teisinio apibrėžtumo ir teisėtų lūkesčių principais, paslaugos teikėjas privalo užtikrinti sutarties sąlygų teisinį apibrėžtumą ir jų suderinamumą, sutartyje įtvirtintos nuostatos turi būti kiek įmanoma aiškiau atskleistos, konkretizuotos, kadangi jos nustato šalių teises, pareigas, atsakomybę ir pan.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta aukščiau, Sutarties 2.6 punkte įtvirtinant, kad sporto klube vartotojo palikti daiktai saugomi 30 dienų, tačiau nepaaiškinant, kaip vartotojas bus informuojamas apie rastus jo paliktus daiktus, kaip vartotojui taps žinoma, kad yra pradėtas skaičiuoti 30 dienų terminas daiktams atsiimti bei kas bus su paliktais daiktai, praėjus nustatytam saugojimo terminui, iš esmės pažeidžiamos vartotojų teisės ir teisėti interesai.

8. Sutarties 3.3 punkte įtvirtinta, kad „*įsigijus sporto klubo abonementą ir jo nepanaudojus ilgiau kaip mėnesį (30 kalendorinių dienų) pinigai negražinami*“.

Minima Sutarties nuostata įtvirtina, jog nepanaudojus įsigyto abonemento ilgiau kaip mėnesį (30 kalendorinių dienų), pinigai negražinami. Pažymėtina, kad minimoje Sutarties nuostatoje nėra detalizuota, dėl kieno kaltės, dėl kokių priežasčių vartotojui nepasinaudojus sporto klubo paslaugomis, pinigai vartotojui nebus gražinami. Pastebėtina, kad gali susiklostyti situacija, kai

naudotojas įsigytu abonementu negalės pasinaudoti dėl paslaugų teikėjo kaltės, pavyzdžiui, sporto klubo „Shape Gym“ uždarius sporto klubą, pavyzdžiui, sporto klubas avariniams padariniams šalinti, remontuoti, atlikti sanitarinei higienai, profilaktiniams darbams ar pan. Pažymėtina, jog tuo atveju, kai atlygintinų paslaugų teikimo sutartis nutraukiama dėl paslaugų teikėjo kaltės, naudotojas dėl to neturėtų patirti jokių neigiamų pasekmių ir tokiu atveju, naudotojui turi būti gražinami pinigai, proporcingai atskaičius mokesčius už faktiškai suteiktas paslaugas. Atsižvelgiant į tai bei remiantis minimo Sutarties punkto formuluote, nėra aišku, ar pinigai už nepanaudotą abonementą nebus gražinami naudotojui ir aukščiau aptariamam atveju. Pažymėtina, kad vadovaujantis civilinių santykių subjektų teisinio apibrėžtumo ir teisėtų lūkesčių principais, paslaugų teikėjas privalo užtikrinti sutarties sąlygų teisinį apibrėžtumą ir jų suderinamumą, aiškiai apibrėžti aplinkybes, kurioms esant, paslaugų teikėjas turės galimybę negražinti iš naudotojo gautų sumų.

Tais atvejais, kai naudotojas negalės pasinaudoti sporto klubo paslaugomis dėl sporto klubo kaltės, naudotojas neturi mokėti už paslaugas, taip pat turi teisę reikalauti gražinti sumokėtus pinigus už šį laikotarpį, kada paslaugos jam nebuvo teikiamos.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta aukščiau, Sutarties 3.3 punkte įtvirtinus, jog naudotojui nepanaudojus abonemento ilgiau kaip vieną mėnesį, pinigai už sumokėtą abonementą nėra gražinami, prieštarauja įstatyminiam reglamentavimui, iš esmės pažeidžia šalių teisių ir pareigų pusiausvyrą bei naudotojo teises ir interesus.

9. Sutarties 3.7 punkte įtvirtinta, kad *„Klientui yra žinoma, kad Sporto klube ne visada (t.y. ne visu laiku, kuomet Sporto klubas veikia ir yra prieinamas Klientui) bus Sporto klubą prižiūrintis ir / ar aptarnaujantis Sporto klubo personalas, ir Klientas prisiima riziką, žalą, nuostolius ir kitas galimas neigiamas pasekmes, susijusias su savarankišku (neprižiūrint aptarnaujančiam Sporto klubo personalui) naudojimusi Paslaugomis“*.

Minima Sutarties sąlyga įtvirtinamas sporto klubo „Shape Gym“ civilinės atsakomybės apribojimas, perkeliant visą atsakomybę naudotoju ir nurodant, kad naudotojas prisiima visą atsakomybę už naudojamą paslaugomis.

Pažymėtina, jog Civilinio kodekso 6.288⁴ straipsnio 2 dalies 1 punkte nustatyta, kad vartojimo sutarčių sąlygos, panaikinančios arba apribojančios pardavėjo ar paslaugų teikėjo civilinę atsakomybę už žalą, padarytą dėl naudotojo gyvybės atėmimo, sveikatos sužalojimo, ar už žalą, padarytą naudotojo turtui, negalioja. Įvertinus Sutarties minėtų punktų formuluotes, atkreiptinas dėmesys į tai, kad bendrovė visais atvejais apriboja savo civilinę atsakomybę už paslaugos teikimo metu dalyvaujančių asmenų sveikatos sužalojimą, tais atvejais, kai naudotojai naudojami sporto klubo teikiamomis paslaugomis. Būtina pažymėti, jog ne tik dėl naudotojo veiksmų, bet ir dėl sporto klubo, kaip paslaugų teikėjo, sporto klubo darbuotojų arba sporto klubo pasitelktų trečiųjų asmenų veiksmų gali kilti neigiamos pasekmės naudotojo sveikatai, pavyzdžiui, dėl nesaugių ar pasenusių paslaugos teikimui pasitelktų treniruoklių, patalpų ar kitų priemonių ir pan. Tokiu atveju paslaugų teikėjui kyla pareiga atlyginti naudotojo sveikatai padarytą žalą.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad Sutarties 3.7 punkto sąlyga panaikina arba apriboja paslaugų teikėjo civilinę atsakomybę už bet kokius naudotojų sveikatos sutrikimus ir neatlygina jam nei turčinės, nei neturčinės žalos, atsiradusios naudotojo sveikatai ar gyvybei, naudojantis sporto klubo paslaugomis.

10. Sutarties 5.2 punkte įtvirtinta, kad *„Paslaugų teikėjas turi teisę neteisėtine tvarka vienašališkai ir be išankstinio įspėjimo laikinai sustabdyti ir / ar apriboti ir / ar nutraukti Klientui Paslaugų teikimą žemiau išvardintais atvejais, kuriuos Šalys, pasirašydamos Sutartį, pripažįsta svarbiais ir esminiais“*.

Pažymėtina, kad Sutarties 5.2 punkte yra nurodyti pagrindai, kuriuos šalys pripažįsta svarbiais ir esminiais ir kuriems esant paslaugų teikėjas turi teisę vienašališkai ir ne teismo tvarka tiek sustabdyti, tiek apriboti, tiek nutraukti naudotojui paslaugų teikimą. Ir nors Sutarties 5.4 punkte atskirai pateikiamas sąrašas pažeidimų, kuriems esant paslaugų teikėjas įgys teisę vienašališkai nutraukti Sutartį, tačiau Sutarties 5.2 punkte nuoroda į minėtame punkte pateiktus pažeidimus nėra nurodoma, todėl nėra aišku, ar Sutartis gali būti nutraukta tik 5.4 punkto atvejais, ar – 5.2 punkto pagrindu. Taigi tie patys Sutarties pažeidimai pripažįstami esminiais tiek Sutarties

sustabdymo/apribojimo atveju, tiek ir dėl jos nutraukimo. Pažymėtina, kad tokiu būdu nėra aišku, kokiems pažeidimams esant, vartotojas gali tikėtis paslaugų teikimo sustabdymo, kokiems – apribojimo, ar vienašališko Sutarties nutraukimo. Vadovaujantis civilinių santykių subjektų teisinio apibrėžtumo ir teisėtų lūkesčių principais, paslaugos teikėjas privalo užtikrinti sutarties sąlygų teisinį apibrėžtumą, paslaugų teikimo apribojimą, sustabdymą ar nutraukimą įtvirtinančios sąlygos privalo būti itin aiškiai išreikštos, diferencijuojant pažeidimus bei nurodant aiškius kriterijus, kuriems esant paslaugos teikėjas turės teisę stabdyti ar apriboti paslaugų teikimą bei atskirai nurodant pažeidimus ir kriterijus, kuriems esant paslaugos teikėjas turės teisę nutraukti sutartį vienašališkai. Pabrėžtina, kad tokiu būdu paslaugų teikėjui suteikiama galimybė piktnaudžiauti savo padėtimi bei Sutarties 5.2 punkto sąlygą taikyti ir aiškinti savo nuožiūra, kiekvieną kartą vis kitaip.

Apibendrinant, darytina išvada, kad Sutarties 5.2 punkto sąlygoje įtvirtinant pagrindus, kuriuos šalys pripažįsta svarbiais ir esminiais ir kuriems esant paslaugų teikėjas turi teisę vienašališkai ir ne teismo tvarka tiek sustabdyti, tiek apriboti, tiek nutraukti vartotojui paslaugų teikimą ir / ar vienašališkai nutraukti Sutartį, tačiau nedetalizuojant, kuriems būtent, minimame punkte išvardintiems, pažeidimams esant Paslaugų teikėjas turės teisę laikinai sustabdyti, apriboti paslaugų teikimą vartotojui, ar vienašališkai nutraukti Sutartį, pažeidžiamos vartotojo teisės ir teisėti interesai bei šalių teisių ir pareigų pusiausvyra vartotojo nenaudai.

11. Sutarties 5.3.2 punkte įtvirtinta, kad klientas turi teisę neteismine tvarka vienašališkai nutraukti Sutartį apie nutraukimą raštu ar elektroniniu paštu įspėdamas Paslaugų teikėją ne vėliau kaip prieš **30 (trisdešimt)** kalendorinių dienų „jeigu Paslaugų teikėjas dėl savo kaltės neteikia Klientui Paslaugų ilgiau kaip 5 (penkias) Darbo dienas“.

Sutarties 5.3.3 punkte įtvirtinta, kad klientas turi teisę neteismine tvarka vienašališkai nutraukti Sutartį apie nutraukimą raštu ar elektroniniu paštu įspėdamas Paslaugų teikėją ne vėliau kaip prieš **30 (trisdešimt)** kalendorinių dienų „Paslaugų teikėjui nevykdant kitų Sutartimi prisiimtų įsipareigojimų, jeigu Paslaugų teikėjas per aukščiau minėtą įspėjimo apie Sutarties nutraukimo terminą nepašalino atitinkamų Paslaugų trūkumų / Sutarties pažeidimų“.

Minėtuose Sutarties punktuose įtvirtinta kliento (vartotojo) teisė vienašališkai nutraukti Sutartį. Sutarties 5.3.2 punkte įtvirtinama vartotojo teisė vienašališkai nutraukti su paslaugų teikėju sudarytą Sutartį, apie tai įspėjant paslaugų teikėją ne vėliau kaip prieš 30 dienų, jeigu paslaugų teikėjas dėl savo kaltės neteikia vartotojui paslaugų ilgiau kaip 5 darbo dienas. Sutarties 6.3.3 punktas įtvirtina vartotojo teisę vienašališkai nutraukti su paslaugų teikėju sudarytą Sutartį, jeigu paslaugų teikėjas per 30 dienų laikotarpį nepašalino paslaugų trūkumų ar Sutarties pažeidimų. Taigi, minėtų punktų sąlygos įtvirtina kliento teisę vienašališkai nutraukti Sutartį dėl to, kad paslaugų teikėjas netinkamai vykdo ar nevykdo savo sutartinių įsipareigojimų, t. y. dėl paslaugų teikėjo kaltės.

Pasisakant dėl Sutarties 5.3.2 punkto, atkreiptinas dėmesys į tai, kad tuo atveju, kai paslaugos teikėjas dėl savo kaltės nevykdo Sutarties ilgiau kaip 5 darbo dienas, vartotojas turi turėti teisę be išankstinio įspėjimo nutraukti Sutartį vienašališkai. Pastebėtina, kad paslaugų teikėjui neteikiant paslaugų daugiau kaip 5 dienas, vartotojas turėtų pateikti įspėjimą paslaugų teikėjui, o Sutartį nutraukti galėtų tik pasibaigus įspėjimo terminui, t. y. įspėjimo laikotarpiu (30 dienų) vartotojas turėtų mokėti paslaugų teikėjui už paslaugas, nors jos jam nebūtų teikiamos. Taigi, nagrinėjamu atveju vartotojui nustatomas 30 dienų įspėjimo terminas, o sistemiškai vertinant Sutarties 5.3.2 ir 5.3.3 punktų sąlygas, vartotojas nebegalėtų nutraukti Sutarties 5.3.2 punkto pagrindu, jeigu per 5.3.3 punkte nurodytą terminą paslaugų teikėjas pašalintų atitinkamus paslaugų trūkumus. Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad Sutarties 5.3.2 punkto sąlyga iš esmės pažeidžia Sutarties šalių teisių ir pareigų pusiausvyrą vartotojo nenaudai.

Be kita ko, įvertinus aukščiau minimą Sutarties 5.3.3 punktą, atkreiptinas dėmesys į tai, kad Civilinio kodekso 6.721 straipsnyje, reglamentuojančiame vienašališką paslaugų sutarties nutraukimą, įtvirtinta, jog vartotojas turi teisę vienašališkai nutraukti sutartį, nepaisydamas to, kad paslaugų teikėjas jau pradėjo ją vykdyti. Šiuo atveju vartotojas privalo sumokėti paslaugų teikėjui kainos dalį, proporcingą suteiktoms paslaugoms, ir atlyginti kitas protingas išlaidas, kurias paslaugų teikėjas, norėdamas įvykdyti sutartį, padarė iki pranešimo apie sutarties nutraukimą gavimo iš kliento momento. Tačiau atkreiptinas dėmesys, kad įstatyme nėra įtvirtintos išimties ar apribojimai, kuriems

esant vartotojas negalėtų pasinaudoti jam įstatymu suteikiama teise vienašališkai nutraukti su paslaugų teikėju sudarytą Sutartį. Nagrinėjamu atveju Sutarties 5.3.3 punkte įtvirtinta, jog vartotojas, norėdamas vienašališkai nutraukti su paslaugų teikėju sudarytą Sutartį, šia teise gali pasinaudoti, jei paslaugų teikėjas per įspėjimo laikotarpį nepašalina paslaugų trūkumą ar Sutarties pažeidimų. Iš šios Sutarties sąlygos formuluotės matyti, jog vartotojo teisė vienašališkai nutraukti Sutartį yra siejama su paslaugų teikėjo netinkamu sutartinių įsipareigojimų vykdymu arba jų nevykdymu, tačiau pastebėtina, kad vadovaujantis minėtu Civilinio kodekso straipsniu, vartotojas vienašališko paslaugų sutarties nutraukimo teise gali pasinaudoti nepriklausomai nuo to, ar paslaugų teikėjas Sutartį vykdo tinkamai ar ne, nes Civiliniame kodekse nėra įtvirtintos išimtys ar apribojimai, kuriems esant vartotojas negalėtų pasinaudoti jam įstatymu suteikiama teise vienašališkai nutraukti su paslaugų teikėju sudarytą Sutartį.

Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad Sutarties 5.3.2 punkto sąlyga, įtvirtinanti vartotojo teisę vienašališkai nutraukti su paslaugų teikėju sudarytą Sutartį, apie tai išpėjant paslaugų teikėją ne vėliau kaip prie 30 dienų, jeigu paslaugų teikėjas dėl savo kaltės neteikia vartotojui paslaugų ilgiau kaip 5 darbo dienas, ir Sutarties 5.3.3 sąlyga, įtvirtinanti, jog vartotojas jam įstatymu suteikiama teise vienašališkai nutraukti paslaugų teikimo Sutartį gali pasinaudoti tik tuo atveju, jei paslaugų teikėjas per 30 dienų laikotarpį nepašalina paslaugų trūkumą ar Sutarties pažeidimų, neatitinka teisinio reglamentavimo, iš esmės pažeidžia Sutarties šalių teisių ir pareigų pusiausvyrą vartotojo nenaudai bei vartotojo teises ir teisėtus interesus, kadangi Sutarties 5.3.2 ir 5.3.3 punktais panaikinamos arba apribojamos vartotojo teisės, susijusios su paslaugų teikėju ar kita šalimi tuo atveju, kai paslaugų teikėjas visiškai ar iš dalies neįvykdo ar netinkamai įvykdo bet kokius sutartyje numatytus įsipareigojimus.

12. Sutarties 5.5 punkte įtvirtinta, kad „*Klientas turi teisę nutraukti e. sąskaita pasirašytą sutartį (metinę sutartį) sumokėjęs 50 proc. (puse) likusios pinigų sumos likusios iki sutarties laikotarpio pabaigos*“.

Minėtame Sutarties punkte įtvirtintos netesybos, kurias privalo mokėti vartotojas, nutraukęs e. sąskaita pasirašytą sutartį (metinę narystę), t. y. tokiu atveju jis privalo sumokėti 50 proc. sumos, likusios iki sutarties galiojimo pabaigos. Vadovaujantis Civilinio kodekso 6.721 straipsnio 1 dalimi, klientas turi teisę vienašališkai nutraukti sutartį, nepaisydamas to, kad paslaugų teikėjas jau pradėjo ją vykdyti. Šiuo atveju klientas privalo sumokėti paslaugų teikėjui kainos dalį, proporcingą suteiktoms paslaugoms, ir atlyginti kitas protingas išlaidas, kurias paslaugų teikėjas, norėdamas įvykdyti sutartį, padarė iki pranešimo apie sutarties nutraukimą gavimo iš kliento momento. Taigi, atsižvelgiant į teisinį vienašališko sutarties nutraukimo kliento iniciatyva reglamentavimą, darytina išvada, jog vienašališkai nutraukęs sutartį, vartotojas paslaugų teikėjui turi sumokėti kainos dalį, proporcingą suteiktoms paslaugoms, ir atlyginti kitas protingas išlaidas.

Vertinant minėtą Sutarties punkto sąlygą nesąžiningų sąlygų požiūriu, pažymėtina, kad galiojančiame Civiliniame kodekse nėra numatyta baudinių netesybų. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas yra ne kartą pabrėžęs, kad netesybos atlieka tik kompensuojamąją funkciją, siekiant atlyginti nukentėjusiajai šaliai jos patirtus nuostolius (*Restitutio in integrum* principas), tačiau jos negali leisti nukentėjusiajai šaliai piktnaudžiauti savo teise ir nepagrįstai praturtėti kitos šalies sąskaita. Susitarimai dėl baudinio pobūdžio prievolių užtikrinimo būdų de jure yra ydingi bei nepageidautini (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. sausio 9 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-63/2015). Kai sutartyje nustatytos netesybos, vartotojams taikoma apsauga, kuria draudžiama nustatyti neproporcingai didelę vartotojo civilinę atsakomybę už sutarties neįvykdymą ar netinkamą įvykdymą. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, baudos dydis negali viršyti proporcingos vartotojo civilinės atsakomybės už sutarties neįvykdymą ar netinkamą įvykdymą dydžio.

Nagrinėjamu atveju, vartotojui nutraukus e. sąskaita pasirašytą sutartį (metinę narystę), jis privalo sumokėti sporto klubui „Shape Gym“ 50 proc. sumos, likusios iki sutarties galiojimo pabaigos. Atkreiptinas dėmesys, kad neaišku, koku teisiniu pagrindu ir kodėl būtent tokio dydžio netesybos (50 proc. sumos, likusios iki sutarties galiojimo pabaigos) gali padengti paslaugos teikėjo dėl vartotojo netinkamo įsipareigojimų vykdymo patirtas išlaidas, kurių, pagal minimo Sutarties punkto formuluotę, paslaugų teikėjas neprivalėtų įrodyti ir pagrįsti.

Papildomai pažymėtina, kad minėtame Sutarties punkte nėra detalizuojama, dėl kokių priežasčių vartotojui atsisakius paslaugų (ir tik – kai pasirašyta metinės narystės e. sąskaita), jis privalės sumokėti nurodyto dydžio netesybas, todėl gali susiklostyti situacija, kuomet paslaugų vartotojas atsisakys ne dėl savo, o dėl sporto klubo kaltės, pavyzdžiui, dėl to, kad sporto klubas nevykdys savo įsipareigojimų ar vykdys juos netinkamai. Pažymėtina, kad kai atlygintinų paslaugų teikimo sutartis yra nutraukiama dėl paslaugų teikėjo kaltės, vartotojas dėl to neturėtų patirti jokių neigiamų pasekmių, ir tokiu atveju jis ne tik neturi atlyginti paslaugų teikėjo patirtų nuostolių, bet ir turi teisę reikalauti atlyginti vartotojo patirtus nuostolius.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, Sutarties 5.5 punkto sąlyga, įtvirtinanti vartotojo prievolę sumokėti 50 proc. sumos, likusios iki Sutarties galiojimo pabaigos, dydžio netesybas, kai vartotojas nutraukia e. sąskaita sudarytą metinės narystės Sutartį, iš esmės pažeidžia šalių teisių ir pareigų pusiausvyrą ir ekonomiškai silpnesnės Sutarties šalies – vartotojo – teises ir interesus.

13. Sutarties 6.4 punkte įtvirtinta, kad „<...> Šalys sutaria, kad visi ginčai yra teisingi Kauno apylinkės teismo Kauno rūmams“.

Minėtame Sutarties punkte nustatyta, kad šalių ginčai sprendžiami Kauno apylinkės teismo Kauno rūmuose, t. y. pagal MB „Sporto projektai“ buveinės vietą. Atsižvelgiant į tai, atkreiptinas dėmesys, kad Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – Civilinio proceso kodekso) 29 straipsnyje nustatyta, kad ieškinys pareiškiamas teismui pagal atsakovo gyvenamąją vietą arba, jei atsakovas yra juridinis asmuo, – pagal jo buveinę, nurodytą juridinių asmenų registre. Civilinio proceso kodekso 30 straipsnio 11 dalis numato, jog ieškinys dėl vartojimo sutarčių gali būti pareiškiamas ir pagal vartotojo gyvenamąją vietą. Atkreiptinas dėmesys, jog, nors Civilinio proceso kodekso 32 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta, kad šalys gali rašytiniu tarpusavio susitarimu pakeisti teritorinį tos bylos teisingumą, tačiau, jeigu sutarties sąlyga, keičianti teritorinį bylos teisingumą, įtvirtinama vartojimo sutartyje, parengtoje pagal standartines sąlygas, kurias bendram nevienkartiniam naudojimui iš anksto parengia viena šalis nederindama jų su kita šalimi ir kurios be derybų su kita šalimi taikomos sudaromose sutartyse, tokia sutarties sąlyga negali būti laikoma nustatyta bendru šalių susitarimu.

Taigi, vartojimo sutartyse teisingumas turi būti nustatomas pagal bendrąsias teisingumo taisykles, t. y. juridinis asmuo ieškinį turi pareikšti pagal atsakovo (vartotojo) gyvenamąją vietą, o vartotojas, kaip silpnesnė sutarties šalis, pasinaudodamas Civilinio proceso kodekso 30 straipsnio 11 dalyje numatyta teise, ieškinį gali pareikšti pagal savo gyvenamąją vietą.

Pažymėtina, kad vartotojo, kaip silpnesnės sutarties šalies, padėtis negali būti apsunkinta taip, kad būdamas atsakovu jis turėtų vykti ne į savo gyvenamosios vietos teismą, o, būdamas ieškovu, negalėtų pasinaudoti Civilinio proceso kodekso 30 straipsnio 11 dalyje vartotojui suteikta teise ieškinį pareikšti pagal savo gyvenamąją vietą.

Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad Sutarties 6.4 punkto sąlyga riboja vartotojo galimybę įgyvendinti savo pažeistų teisių gynybą, tuo pažeisdama šalių teisių ir pareigų pusiausvyrą vartotojo nenaudai bei riboja vartotojo teisę pasinaudoti Civilinio proceso kodekso 30 straipsnio 11 dalyje numatyta galimybe ieškinį dėl vartojimo sutarčių pareikšti pagal vartotojo gyvenamąją vietą.

Komisija, vadovaudamasi Vartotojų teisių apsaugos įstatymo 12 straipsnio 1 dalies 6 punktu, n u t a r i a :

1. Pripažinti, kad Sutarties 2.1.4, 2.4.1, 2.4.2, 2.6, 3.3, 5.2, 5.2.1, 5.2.2, 5.4.1, 5.4.3 ir 5.5 punktų sąlygos atitinka Civilinio kodekso 6.228⁴ straipsnio 2 dalies bendrąjį sutarčių nesąžiningų sąlygų nustatymo kriterijų, t. y. dėl sąžiningumo reikalavimo pažeidimo iš esmės pažeidžia šalių teisių ir pareigų pusiausvyrą vartotojo nenaudai.

2. Pripažinti, kad Sutarties 3.7 punkto sąlyga atitinka Civilinio kodekso 6.228⁴ straipsnio 2 dalies 1 punkto sutarčių nesąžiningų sąlygų nustatymo kriterijų, t. y. panaikina arba apriboja pardavėjo ar paslaugų teikėjo civilinę atsakomybę už žalą, padarytą vartotojo sveikatos sužalojimo.

3. Pripažinti, kad Sutarties 5.3.2 ir 5.3.3 punktų sąlygos atitinka Civilinio kodekso 6.228⁴ straipsnio 2 dalies 2 punkto sutarčių nesąžiningų sąlygų nustatymo kriterijų, t. y. panaikinama arba

apribojama vartotojo teisė verslininko ar kitos šalies atžvilgiu tuo atveju, kai verslininkas visiškai ar iš dalies neįvykdo ar netinkamai įvykdo bet kokius sutartyje numatytus įsipareigojimus.

4. Pripažinti, kad Sutarties 6.4 punkto sąlyga atitinka Civilinio kodekso 6.228⁴ straipsnio 2 dalies 18 punkte įtvirtintą sutarčių nesąžiningų sąlygų nustatymo kriterijų bei riboja vartotojo galimybę įgyvendinti savo pažeistų teisių gynybą, tuo pažeisdama šalių teisių ir pareigų pusiausvyrą vartotojo nenaudai.

Komisijos pirmininkė

Neringa Ulbaitė